

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)
c/o KS Bedrift
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO

5.12.2017

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Høring om utkast til kapasitetsøkning for tillatelser til laks, ørret og regnbueørret i 2017/2018

Det vises til høringsnotat, datert 6.11.2017, om kapasitetsøkning for tillatelser på laks, ørret og regnbueørret i 2017/2018.

NFKK er positiv til kapasitetsøkning

NFKK vil først understreke at vi er positive til en slik kapasitetsvekst, innen rammen av bl.a. miljørelatert bærekraft og fiskevelferd, som er omtalt i høringsnotatet. NFKK registrerer at regjeringen og Nærings- og fiskeridepartementet forventer vesentlige inntekter til havbruksfondet, og dermed vertskommunene for oppdrettsanlegg. NFKK var en av de sentrale pådriverne for å få på plass havbruksfondet, og er således glad for at det nå ser ut til å komme inntekter fra vekst i næringen til fondet og kommunene.

Likevel, det er fortsatt stor usikkerhet rundt hvor stor denne veksten vil bli. Det viser også høringsnotatet som er veldig tydelig på at det er vanskelig å beregne hvor mange som vil kjøpe vekst og nye konsesjoner, og følgelig hvor mye inntekter som vil gå til havbruksfondet og kommunene. I tillegg vil kommunene i røde og gule områder få liten eller ingen del i økt verdiskapning og sysselsetting i næringen. Dette, sammen med stor usikkerhet knyttet til den framtidige veksten, er grunnen til at NFKK har tatt til orde for en ordning som gir mer stabile inntekter til kommunene, eksempelvis gjennom en produksjonsavgift eller en avgift pr tonn lokalitets-MTB.

Vekst og bærekraft

Vi har stor respekt og forståelse for at ny og ytterligere vekst må baseres på anerkjente faglige kriterier knyttet til bærekraft, ikke minst knyttet til miljø og fiskevelferd. I så måte registrerer vi at det er noe faglig uenighet om det nye vekstregime ivaretar dette på en god og objektiv måte. NFKK har ikke forutsetninger til å mene så mye om dette, men vi velger å ha tillit til at det hele, på nåværende tidspunkt, er godt nok faglig fundert og forankret. Vi går

ut i fra at det hele vil bli evaluert og justert om og når det viser seg at ordningen ikke virker etter sin hensikt, eller blir for tilfeldig og urettferdig i forhold til hvor og når ny vekst blir tillatt.

Utviklingstillatelser, FOU-tillatelser og lignende

Nevnte tillatelser skal, slik vi skjønner det, være med på å fremme bærekraft knyttet til miljø, fiksevelferd og bedre ressursutnyttelse. Det bør derfor ikke bli slik at de utelates for å kunne lokaliseres i produksjonsområder som er såkalt gul eller rød. Det vil i så fall stride mot begrunnelsen for slike konsesjoner, og det vil være negativt for innovasjon og for aktører og lokalsamfunn som ligger innenfor produksjonsområder som har eller får status som gul eller rød. Tilsvarende bør også vekst eller nye tillatelser vurderes med hensyn til lokalisering, når de begrunnes med særlige og viktige samfunnsnyttige formål.

Kommunal risiko

For det første: Det ligger en betydelig kommunal risiko knyttet til om man kommer i produksjonsområder som har, eller får, gul eller rød status. Konsekvensene av det er jo null vekst, og i verste fall redusert produksjon og aktivitet. Det er selvsagt negativt for lokale arbeidsplasser og den lokale samfunnsutviklingen, og derav også negativt for kommuneøkonomien. Da ikke som en følge av kommunal aktivitet eller bruk av sjøarealene, men som en direkte følge av kommersielle aktørers bruk. En bruk som i følge de nye bestemmelsene ikke er bærekraftig, og som medfører at kommunenes sjøarealer er gjort ubrukelig fra andre og ny vekst. I dette bildet hører det også med å minne om det anerkjente rettslige prinsippet som handler om at «forurenser betaler». I tillegg blir det betimelig å bruke begrepet «dobbel straff», men da og i dette tilfellet i forhold til en tredje part som er kommuner og lokalsamfunn.

For det andre: Det blir fra noen hold fremholdt at kommunene ikke kan vente inntekter både fra havbruksfondet og fra en produksjonsavgift eller MTB-avgift. NFKK vil i den sammenheng påpeke at de som vil ta mesteparten av regningen ved innføring av en slik årlig, stabil og forutsigbar avgift er kommunene selv. Dersom en slik avgift blir innført må en forvente at de som kjøper vekst og nye konsesjoner vil legge en slik avgift inn i sine kalkyler, når de vurderer prisen som man kan eller vil betale for ny vekst. Dermed er det grunn til å tro at aktørenes prising av ny vekst vil ha en negativ, dog marginal konsekvens for vederlagene som tilføres havbruksfondet. Siden kommunene får 70 prosent av inntektene i havbruksfondet vil følgelig kommunene selv sitte med 70 prosent av det vi dermed kan kalle risikoen for reduserte inntekter til havbruksfondet. Denne risikoen er kommunene villig til å ta mot å få mer stabile inntekter. For næringen vil dette derfor ikke ha nevneverdige negative konsekvenser, totalt sett. Det vises for øvrig til vedlagte foiler.

Veksthemmende avgift

NFKK merker seg at departementet legger til grunn en pris på 120 000 kroner pr tonn tillatelsen utvides med for kjøp av vekst. Av dette må det tolkes at man er høyst optimistisk i forhold til næringas framtidige lønnsomhet og derav evne til å investere i økt kapasitet. Et enkelt regneeksempel viser at for å kunne forsvare en slik investering i kapasitetsvekst, så må det legges til grunn en kostnad lik ca 4 kroner pr kg produsert. Regnestykket er da basert på at investeringen nedbetales over 25 år, et rente-/avkastningskrav på 5 %, og med en gjennomsnittlig produksjon i de 25 årene på 1.600 tonn/år¹. Slik sett er det vanskelig å forstå at NFKKs forventninger og Stortingets vedtak om 25 øre pr produsert kg, eller tilsvarende, er noen nevneverdig trussel mot næringen, og at den vil virke veksthemmende slik det er hevdet ved flere anledninger. Det er også vanskelig å forstå dette målt opp mot næringens gjennomsnittlige produksjonskost på 35 kr/kg, noe som betyr at 25 øre/kg betyr 0,7 prosent av dette. For øvrig blir det også fristende å minne om, og dra paralleller til, den økte sukkeravgiften og den økte reiselivsmomsen.

Avgift på lokalitets-MTB

NFKK har fått utredet og anbefalt en produksjonsavgift for å bidra til å avklare gjennomføringen av stortingsvedtaket av 8. juni 2017. NFKK står fortsatt ved at en slik avgift kan innføres i tråd med de vurderinger som er kommet fra Kontali Analyse AS og advokat Paulsen. Dog slik at det da bør innbefatte bearbejdede produkter for å unngå mulige konflikter med internasjonale handelsbestemmelser (WTO, EØS og Efta). Herunder vises det til tidligere oversendte utredninger, utført av de ovenfor nevnte.

Med den motstand og argumenter som er vist i forhold til stortingets vedtak og våre utredninger, så har NFKK har valgt å lansere en alternativ modell vi mener er et minst like godt alternativ. Modellen tar utgangspunkt i at oppdrettsselskapene betaler en avgift per tonn lokalitets-MTB. Dette er en enkel modell å administrere. Løpende oppdatert oversikt over MTB i kommunene ligger allerede i Fiskeridirektoratets akvakulturregister. Der ligger det også opplysninger om hvor stor MTB hvert enkelt selskap har i den enkelte kommune. En slik avgift vil heller ikke komme i konflikt med handelsforpliktelser, slik vi oppfatter advokat Paulsens utredninger, og den er enda sterkere knyttet opp mot det faktiske beslaget og bruken av lokaliteter. En avgift på for eksempel 70 kroner pr tonn MTB vil tilsvare litt i overkant av den totale summen som 25 øre pr kg eksportert nettovekt vil utgjøre (+15-20 millioner). Inntektene kan gå via havbruksfondet eller fordeles direkte til den enkelte kommune i henhold til andel lokalitetskapasitet (tonn MTB).

I tillegg til at dette også er en modell som er enkel å administrere, så kan det være grunn til å anta at oppdrettsselskapene bare beholder de lokalitetene som faktisk brukes eller vil bli brukt for å imøtekomme krav om brakkleggingstid mellom generasjoner osv. Det vil igjen

¹ årlig vekst på 2-3 % fra dagens nivå

kunne gjøre det enklere for andre selskaper og interesser- det vil muliggjøre tilgang til lokaliteter som faktisk ikke brukes, men som beholdes som ren reserve. Ja, kanskje vil det til og med forebygge ren spekulasjon i å skaffe seg og beholde lokaliteter, fordi lokaliteter og areal er en erkjent knapphetsfaktor og derav en høyst eksklusiv rettighet.

Avslutning

NFKK er glad for at regjeringen legger ut muligheter for kjøp av vekst i 2018, og håper i likhet med næringen og regjeringen at det vil bidra med gode inntekter til vertskommunene. Det er likevel grunn til å gjenta en viss uro for «dobbel straff» og de mulig urettferdige og tilfeldige utslag det vil gi gjennom ordningen med inndeling i produksjonsområder. For NFKK og vertskommunene er det likevel svært viktig at man får ny og bærekraftig vekst.

Det er også svært viktig å få et supplement og en mer forutsigbar inntekt til vertskommunene fra næringen gjennom en årlig avgift. Som uttalt ovenfor og i tidligere høringssvar og uttalelser, så betviler vi sterkt at det vil hemme veksten i næringen. Tvert imot mener vi det vil føre til bedre tilrettelegging av både areal og tjenester. Dermed vil det bidra til en vesentlig styrking av grunnlaget for veksten som er ønsket, både av næringa og de aller fleste politiske myndigheter. Og, ikke minst vil det tjene storsamfunnet. For øvrig gjentar vi at det indirekte faktisk er slik at kommunene tar størstedelen av regning og risiko med en årlig avgift.

Selv om NFKK har vist gjennom faglige gode utredninger at det er fullt mulig å innføre en produksjonsavgift i forhold til internasjonale handelsforpliktelser, så har altså NFKK likevel valgt å lansere en ny og faktisk enklere kompensasjonsmodell. En modell der oppdrettselskapene betaler vederlag pr tonn lokalitets-MTB, og som vi mener det er svært lite sannsynlig kommer i konflikt med internasjonale handelsforpliktelser. Den vil være sterkere knyttet opp mot faktisk beslag av lokaliteter og enkel å innføre og administrere. Det er også sannsynlig at det vil føre til mer varsom og dermed mer bærekraftig bruk av oppdrettslokalitetene.

Med vennlig hilsen

Ole L. Haugen
Styreleder (NFKK)
Mobil: 905 78 433

Kopi: Stortingets næringskomité, kommunalkomité, finanskomité

Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)

Adresse sekretariatet: NFKK - c/o KS Bedrift, postboks 1378 Vika, 0114 Oslo.
Tlf: 41 30 52 21